

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ Й ПОРЯДКУ

УДК 351:342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2025-4-16-12>

Вітвіцький Сергій Сергійович,

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
ректор

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4884-1883>

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ ОХОРОНИ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

У статті розкрито поняття системи суб'єктів охорони військового майна як визначених нормами адміністративного та спеціального військового законодавства органів публічної адміністрації, військових формувань, органів військового управління, військових частин та посадових осіб, які на підставі наданої їм загальної або спеціальної компетенції здійснюють організаційні, управлінські, режимні, правоохоронні та контрольні заходи, спрямовані на забезпечення збереження, цілісності, належного використання та захисту військового майна від протиправних посягань, втрати, пошкодження або незаконного використання, у мирний час та в умовах особливих правових режимів. Визначено систему суб'єктів охорони військового майна шляхом їх класифікації на суб'єктів загальної та спеціальної компетенції. Встановлено, що до суб'єктів загальної компетенції належать органи публічної адміністрації, для яких охорона військового майна не є основним напрямом діяльності, зокрема Кабінет Міністрів України, Національна поліція України, Національна гвардія України, а також окремі органи виконавчої влади загальної компетенції та місцеві органи державної влади.
Ключові слова: військове майно, суб'єкти охорони військового майна, військове законодавство, органи публічної адміністрації, військові формування, Національна поліція України, Національна гвардія України.

Постановка проблеми. В умовах збройної агресії проти України та запровадження правового режиму воєнного стану питання належної охорони військового майна набуває особливої актуальності, оскільки безпосередньо пов'язане із забезпеченням обороноздатності держави, стабільності функціонування сектору безпеки і оборони, а також ефективності діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави.

Слід підкреслити, що військове майно, як матеріальна основа виконання завдань із захисту суверенітету та територіальної цілісності України, потребує комплексної правової охорони, що здійснюється через систему публічно-правових інструментів, провідна роль серед яких, на нашу думку, належить засобам адміністративно-правового характеру.

При цьому ефективність охорони військового майна значною мірою залежить не лише від якості нормативно-

го регулювання, а й від чіткого визначення кола суб'єктів, на яких покладено відповідні обов'язки, а також від узгодженості їх компетенції.

Навіть побіжний аналіз чинного законодавства та правозастосовної практики свідчить про наявність розгалуженої, але водночас фрагментованої системи суб'єктів охорони військового майна, до якої, поряд із військовими формуваннями, входять правоохоронні органи, органи публічної адміністрації, а також посадові особи, наділені спеціальними державно-владними повноваженнями. Поряд із цим відсутність чіткого адміністративно-правового розмежування функцій та відповідальності між цими суб'єктами зумовлює виникнення ряду негативних факторів правового регулювання, серед яких слід виділити ризики дублювання повноважень, прогалини в охороні та зниження ефективності державного контролю за збереженням військового майна.

У зв'язку із цим метою цієї статті є адміністративно-правовий аналіз системи суб'єктів охорони військового майна, визначення їхньої компетенції та ролі в механізмі забезпечення публічної безпеки й оборони, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення теоретико-правового підґрунтя зазначеної сфери суспільних відносин.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. З огляду на міжгалузевий характер правовідносин у сфері правового регулювання військового майна питання його правового режиму, обігу та захисту знайшли відображення в наукових працях О. І. Коренцова, Р. П. Лаврьонова, Л. П. Медвідя, Т. В. Попітїч, М. М. Прохоренка й інших українських учених, що розкривають окремі аспекти адміністративно-правового, кримінально-правового та публічно-управлінського забезпечення збереження військового майна, зокрема в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Разом із тим питання охорони військового майна як самостійного об'єкта адміністративно-правового регулювання залишаються недостатньо дослідженими. У наукових публікаціях переважає фрагментарний підхід, за якого охорона військового майна розглядається опосередковано – крізь призму правового режиму майна Збройних Сил України, процедур його примусового відчуження, передачі або обліку, без формування цілісного уявлення про систему суб'єктів охорони, їх компетенцію, адміністративно-правові механізми взаємодії та особливості нормативно-правового регулювання зазначених правовідносин.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою цієї наукової статті є теоретичне узагальнення й адміністративно-правове обґрунтування поняття та системи суб'єктів охорони військового майна, а також розмежування їх загальної та спеціальної компетенції з урахуванням особливостей нормативно-правового регулювання відповідних правовідносин в умовах дії особливих правових режимів.

Виклад основного матеріалу. Видається обґрунтованим розпочати наукове дослідження в окресленому напрямі з визначення поняття «суб'єкти охорони військового майна», оскільки саме його змістовне наповнення дає можливість окреслити коло суспільних відносин, що становлять предмет відповідного адміністративно-правового регулювання, а також з'ясувати, реалізація яких функцій суб'єктів публічної адміністрації безпосередньо або опосередковано пов'язана із забезпеченням збереження військового майна.

Насамперед слід зазначити, що в чинному законодавстві знайшло своє закріплення легальне визначення поняття «військове майно», під яким у статті 1 Закону України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» розуміється державна власність, закріплена за військовими частинами, установами, органами й організаціями Збройних Сил України. До військового майна законодавець відносить будівлі, споруди, передавальні пристрої, всі види озброєння, військової та іншої техніки, боєприпаси, паливно-мастильні матеріали, продовольче, технічне, аеродромне, капітальне, речове, культурно-освітнє, медичне, ветеринарне, господарське, хімічне, інженерне майно, засоби зв'язку тощо [1].

Відповідно, й правова наука еволюціонувала у напрямі комплексного осмислення проблематики військового майна, зосереджуючи увагу переважно на з'ясуванні його правової природи та місця в науці кримінального права [2], розкритті особливостей його обігу в період дії правового режиму воєнного стану [3], визначенні

специфіки адміністративно-правового регулювання порядку відчуження військового майна [4; 5], а також у розробленні класифікаційних підходів до принципів забезпечення адміністративно-правового режиму військового майна [6].

Разом із тим питання визначення системи суб'єктів охорони військового майна не знайшло належного нормативного закріплення у вказаному законодавчому акті. Натомість у статті 2 цього ж Закону законодавець закріпив перелік органів, на які покладено повноваження щодо управління військовим майном, до яких належать: Кабінет Міністрів України; центральні та місцеві органи виконавчої влади; інші органи, уповноважені управляти державним майном; самоврядні установи й організації; територіальні громади; військові частини тощо.

На нашу думку, наведений перелік органів публічного адміністрування не може бути отождоженений із системою суб'єктів охорони військового майна з декількох причин, ключовою з яких є те, що управління військовим майном та його охорона є різними за своїм змістом і правовою природою видами публічно-управлінської діяльності. Управління військовим майном має передбачати реалізацію певної сукупності організаційно-розпорядчих, планово-господарських і контрольних функцій, пов'язаних з обліком, розподілом, використанням, списанням і відчуженням відповідних матеріальних ресурсів. Зі свого боку, охорона військового майна спрямована передусім на забезпечення його фізичної, правової та режимної недоторканності, запобігання протиправним посяганням, втраті, пошкодженню або незаконному обігу, а також на припинення правопорушень і притягнення винних осіб до юридичної відповідальності.

Таким чином, не кожен суб'єкт управління військовим майном одночасно є суб'єктом його охорони, і навпаки – окремі суб'єкти, зокрема правоохоронні органи та спеціалізовані військові формування, беруть безпосередню участь в охороні військового майна, не здійснюючи при цьому управлінських функцій у класичному розумінні. Ігнорування цієї обставини в нормативному регулюванні на рівні закону призводить до ускладнення формування цілісного адміністративно-правового механізму охорони військового майна.

Не дає відповіді на окреслену в цьому дослідженні проблематику й нормативно визначене у статті 1 Закону України «Про охоронну діяльність» поняття «суб'єкт охоронної діяльності», під яким законодавець розуміє суб'єкта господарювання будь-якої форми власності, створеного та зареєстрованого на території України, що здійснює охоронну діяльність на підставі отриманої у встановленому порядку ліцензії [7]. Зазначене поняття має чітко виражений приватноправовий і господарсько-правовий характер, що істотно обмежує можливість його використання для пояснення системи суб'єктів охорони військового майна.

Висновок щодо недоцільності застосування наведеного поняття в контексті цього дослідження базується насамперед на тому, що охоронна діяльність у розумінні спеціального законодавства спрямована на надання платних послуг приватним або публічним замовникам, тоді як охорона військового майна є елементом реалізації публічно-владних функцій держави у сфері оборони та національної безпеки. Вона не має договірної характеру, не переслідує комерційної мети та здійснюється в межах адміністративно-правових відносин підпорядкування і владного управління.

У зв'язку із цим поняття «суб'єкти охорони військового майна» потребує самостійного доктринального ви-

значення в межах адміністративного права з урахуванням особливостей правового режиму військового майна, функцій сектору безпеки і оборони та системи публічної адміністрації України.

У цьому контексті Ю. Д. Кучинський обґрунтовано акцентує увагу на наявності суттєвих недоліків адміністративно-правового регулювання режиму військового майна, до числа яких, зокрема, належать: по-перше, відсутність уніфікованого визначення поняття, видів, технічних характеристик та вимог до майна Збройних Сил України; по-друге, нечіткість законодавчого регламентування порядку створення виробництва, реалізації, використання, виготовлення, застосування та забезпечення Збройних Сил України озброєнням та іншою військовою технікою; по-третє, відсутність законодавчих актів у сфері організації та проведення моніторингу й оцінки ефективності використання різних видів спеціального військового майна тощо [8, с. 112].

Цілком погоджуючись із наведеними висновками вищезазначеного науковця, слід водночас наголосити на ще одній суттєвій прогалині адміністративного законодавства, яка безпосередньо пов'язана з предметом цього дослідження, а саме – фрагментарності нормативно-правового регулювання системи суб'єктів охорони військового майна. Чинне законодавство зосереджується переважно на питаннях правового режиму й управління військовим майном, залишаючи поза належною увагою суб'єктний склад посадових осіб і органів публічної адміністрації, на яких фактично покладаються функції його охорони.

Зокрема, характеризуючи підзаконний рівень нормативно-правового регулювання вказаної сфери суспільних відносин, вважаємо за доцільне звернути увагу на положення Інструкції з організації охорони та захисту військового майна, яке знаходиться на території державних підприємств, що належать до сфери управління Міністерства оборони України, підрозділами Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 04.08.2021 № 224 [9].

Зазначена Інструкція, визначаючи організаційні та процедурні аспекти охорони й захисту військового майна, дає лише опосередковане уявлення про систему суб'єктів охорони військового майна, оскільки її предмет регулювання обмежується діяльністю одного спеціалізованого суб'єкта – Військової служби правопорядку у Збройних Силах України – та стосується виключно охорони майна, розміщеного на території державних підприємств, що належать до сфери управління Міністерства оборони України.

Таким чином, вказаний підзаконний нормативно-правовий акт має вузькоспеціалізований характер і не містить узагальненого підходу до визначення кола суб'єктів, залучених до охорони військового майна, не закріплює їх повноваження в системному вигляді, а отже, не формує цілісної адміністративно-правової моделі охорони військового майна, а лише врегульовує окремі сегменти відповідних адміністративних право-відносин.

Разом із тим саме аналіз положень цієї Інструкції об'єктивно зумовлює необхідність звернення до правового статусу Військової служби правопорядку у Збройних Силах України як ключового суб'єкта охорони військового майна. Відповідно до статті 1 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», Військова служба правопорядку є спеціальним правоохоронним органом у складі Збройних Сил

України, на який покладаються завдання із забезпечення правопорядку, військової дисципліни, захисту прав і свобод військовослужбовців, а також охорони та захисту військового майна [10].

Наявність у Військової служби правопорядку спеціального правового статусу, закріпленого на законодавчому рівні, а також наділення її владно-управлінськими, контрольними та примусовими повноваженнями дає підстави віднести цей орган до числа спеціальних суб'єктів охорони військового майна. На відміну від інших суб'єктів публічної адміністрації, діяльність Військової служби правопорядку має цільову спрямованість саме на забезпечення правопорядку та безпеки у військовій сфері, що зумовлює її особливе місце в системі охорони військового майна.

У зв'язку із цим у межах адміністративно-правового аналізу доцільно здійснювати класифікацію суб'єктів охорони військового майна на дві основні групи:

- загальні суб'єкти, для яких охорона військового майна є похідною або допоміжною функцією, що реалізується в межах загальних повноважень у сфері публічної безпеки та правопорядку;
- спеціальні суб'єкти, діяльність яких безпосередньо спрямована на охорону, захист і забезпечення режиму військового майна та які наділені спеціальними повноваженнями у військовій сфері.

Так, оскільки питання визначення системи суб'єктів охорони військового майна наразі залишається відкритим як на законодавчому, так і на теоретико-правовому рівні, вважаємо за доцільне вибрати одним із центральних критеріїв віднесення до числа таких суб'єктів наявність законодавчо визначеної загальної або спеціальної компетенції, спрямованої на забезпечення збереження, недоторканності та режимної охорони військового майна, а також на запобігання, припинення й реагування на правопорушення у відповідній сфері.

Застосування зазначеного критерію дає змогу здійснити класифікацію суб'єктів охорони військового майна на дві основні групи – суб'єкти загальної компетенції та суб'єкти спеціальної компетенції, що має принципове значення для подальшого адміністративно-правового аналізу їх статусу та повноважень.

Зокрема, до суб'єктів загальної компетенції доцільно віднести органи публічної адміністрації та правоохоронні органи, для яких охорона військового майна не є основним або виключним напрямом діяльності, однак здійснюється в межах реалізації загальних повноважень у сфері публічної безпеки, правопорядку й охорони державної власності. До числа таких суб'єктів належать, зокрема, Національна поліція України, Національна гвардія України, а також окремі органи виконавчої влади загальної компетенції, які у визначених законом випадках залучаються до забезпечення охорони військового майна або реагування на посягання на нього. Для цих суб'єктів охорона військового майна виступає похідною функцією, що реалізується поряд з іншими завданнями у сфері публічного управління та правоохоронної діяльності.

Характеризуючи компетенцію Національної поліції України, закріплену в Законі України «Про Національну поліцію» [11], варто звернути увагу на те, що відповідно до статті 23 коментованого законодавчого акта Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, який реалізує публічно-владні повноваження у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, протидії правопорушенням і захисту інтересів держави та суспільства.

Саме через закріплені у статті 23 напрями діяльності поліції – зокрема, охорону публічного порядку, запобігання та припинення правопорушень, реагування на заяви і повідомлення про правопорушення, участь у забезпеченні режимних і охоронних заходів – простежується опосередкований, але нормативно обґрунтований зв'язок між діяльністю Національної поліції та охороною військового майна. І хоча Закон України «Про Національну поліцію» прямо не відносить охорону військового майна до самостійних функцій поліції, її повноваження охоплюють реагування на протиправні посягання на державну власність, у тому числі військове майно, забезпечення правопорядку на прилеглих до військових об'єктів територіях, а також застосування заходів адміністративного примусу в разі виявлення відповідних правопорушень.

Також до загальних суб'єктів охорони військового майна слід віднести й Національну гвардію України, яка, відповідно до статті 2 Закону України «Про Національну гвардію України», є військовим формуванням із правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України та призначене для виконання завдань із забезпечення державної безпеки, охорони громадського порядку, а також захисту життя, прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави [12].

Закріплені у статті 2 напрями діяльності Національної гвардії України дають можливість зробити висновок про її опосередковану участь в охороні військового майна, зокрема в частині охорони важливих державних об'єктів, об'єктів критичної інфраструктури, забезпечення правопорядку в районах дислокації військових частин, а також участь у спільних заходах із іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони. Хоча закон прямо не визначає охорону військового майна як самостійне завдання Національної гвардії України, її правоохоронні та силові повноваження створюють нормативні передумови для залучення цього формування до охорони об'єктів, у межах яких зосереджене військове майно, особливо в умовах надзвичайних ситуацій і правового режиму воєнного стану.

Також, відповідно до Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [13], Кабінет Міністрів України, будучи суб'єктом охорони військового майна, здійснює відповідні повноваження опосередковано, у межах реалізації загальної компетенції у сфері оборони, управління державною власністю та забезпечення національної безпеки.

Зокрема, Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері оборони і безпеки, затверджує нормативно-правові акти, що визначають порядок обліку, використання, зберігання, переміщення й охорони державного майна, у тому числі військового. Крім того, Уряд здійснює координацію діяльності центральних органів виконавчої влади, залучених до забезпечення збереження військового майна, та визначає механізми міжвідомчої взаємодії у разі виникнення загрози або надзвичайних ситуацій.

При цьому особливе значення роль Кабінету Міністрів України набуває в умовах воєнного стану, коли саме на урядовому рівні приймаються рішення щодо запровадження спеціальних режимів охорони об'єктів військової інфраструктури, перерозподілу матеріально-технічних ресурсів, а також залучення додаткових сил і засобів для захисту військового майна [14–18].

Водночас спеціальні повноваження у сфері охорони військового майна належать до компетенції спеціальних суб'єктів, провідну роль серед яких відіграє Військова служба правопорядку у Збройних Силах України, яка відповідно до законодавства є спеціальним правоохоронним органом у складі Збройних Сил України та наділена спеціальними повноваженнями щодо охорони та захисту військового майна.

До цієї ж групи, на нашу думку, доцільно віднести військові частини й органи військового управління, які здійснюють охорону військового майна на постійній основі в межах власної організаційної структури та відповідно до вимог спеціальних нормативно-правових актів. Зокрема, їхні повноваження в зазначеній сфері випливають із Законів України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» [1], «Про оборону України» [19] та «Про Збройні Сили України» [20], а також деталізуються у статутах Збройних Сил України та відомчих нормативних актах Міністерства оборони України.

При цьому особливу роль в цьому контексті відіграють Статут внутрішньої служби Збройних Сил України [21] та Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України [22], які встановлюють обов'язки командирів (начальників) щодо організації охорони озброєння, військової техніки, боєприпасів, складів і інших об'єктів, що становлять військове майно, а також визначають порядок несення вартової та внутрішньої служби. Додатково ці положення конкретизовано в підзаконних нормативно-правових актах Міністерства оборони України, зокрема в Інструкції з організації охорони та захисту військового майна [9], яка регламентує алгоритми взаємодії військових частин із Військовою службою правопорядку та іншими суб'єктами в разі виникнення загрози або посягань на військове майно.

Таким чином, спеціальні суб'єкти охорони військового майна характеризуються наявністю спеціальної законодавчо визначеної компетенції, постійним характером здійснення охоронних функцій та застосуванням спеціальних режимних і силових заходів. Сукупність нормативно-правових актів, що регулюють їхню діяльність, формує окремий сегмент адміністративно-правового механізму охорони військового майна, який відрізняється підвищеним рівнем правового регламентування та спеціалізації порівняно із суб'єктами загальної компетенції.

Висновки. Підбиваючи підсумки цього дослідження, варто сформулювати узагальнене авторське визначення поняття «суб'єкти охорони військового майна», під якими в межах цього наукового дослідження розуміються визначені нормами адміністративного та спеціального військового законодавства органи публічної адміністрації, військові формування, органи військового управління, військові частини та посадові особи, які на підставі наданої їм загальної або спеціальної компетенції здійснюють організаційні, управлінські, режимні, правоохоронні та контрольні заходи, спрямовані на забезпечення збереження, цілісності, належного використання та захисту військового майна від протиправних посягань, втрати, пошкодження або незаконного використання, у мирний час та в умовах особливих правових режимів.

У межах запропонованого автором підходу суб'єктів охорони військового майна доцільно класифікувати на суб'єктів загальної та спеціальної компетенції. Зокрема, до суб'єктів загальної компетенції належать органи публічної адміністрації, для яких охорона військового майна не є основним напрямом діяльності, однак реалізується опосередковано в межах виконання загальних управлінських, координаційних і правоохоронних функ-

цій, зокрема Кабінет Міністрів України, Національна поліція України, Національна гвардія України, а також окремі органи виконавчої влади загальної компетенції та місцеві органи державної влади. Суб'єкти спеціальної компетенції характеризуються наявністю безпосередньо закріплених у законодавстві повноважень щодо охорони й захисту військового майна та здійснюють відповідні функції на постійній основі; до їх числа належать Вій-

ськова служба правопорядку у Збройних Силах України, військові частини й органи військового управління.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у здійсненні поглибленого аналізу та вдосконаленні нормативно-правової регламентації охорони військового майна, зокрема в частині нормативного закріплення цілісної системи суб'єктів охорони військового майна та чіткого розмежування їх загальної і спеціальної компетенції.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим майна у Збройних Силах України : Закон України від 21 вересня 1999 р. № 1075-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 48. Ст. 406.
2. Лаврьонов Р. П. Особливості суб'єкта злочинів проти військового майна в умовах воєнного стану. *Нове українське право*. 2024. Вип. 6. С. 143–150. DOI: 10.51989/NUL.2024.6.21.
3. Попітїч Т. В. Передача примусове відчуження та вилучення майна в умовах правового режиму воєнного стану обліковий аспект. *Сучасні напрями розвитку економіки підприємництва технологій та їх правового забезпечення* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 1–2 червня 2022 р. Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2022. С. 159–161.
4. Прохоренко М. М., Медвідь Л. П. Акти реалізації норм адміністративного права щодо відчуження військового майна. *Наукові записки Львівського університету бізнесу і права. Серія юридична*. 2024. № 42. С. 408–416. DOI: 10.5281/zenodo.14827170.
5. Коренцов О. І. Примусове відчуження майна в умовах правового режиму воєнного стану адміністративно-правовий аспект. *Integracja szkolnictwa wyższego prawniczego Ukrainy z europejską przestrzenią edukacyjną wuzwania bezpieczeństwa wewnętrznego w czasie stanu wojennego* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Łomża Kharkiv, 15 лютого 2023 р. Łomża MANS w Łomży, 2023. С. 113–117.
6. Кучинський Ю. Д. Класифікація принципів забезпечення адміністративно-правового режиму військового майна в Україні. *Revista Științifică Internațională Supremația Dreptului*. 2017. № 2. С. 109–113.
7. Про охоронну діяльність : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4616-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 2. Ст. 8.
8. Кучинський Ю. Д. Проблеми адміністративно-правового регулювання режиму військового майна в Україні. *Форум права*. 2016. № 5. С. 110–114.
9. Про затвердження Інструкції з організації охорони та захисту військового майна, яке знаходиться на території державних підприємств, що належать до сфери управління Міністерства оборони України, підрозділами Військової служби правопорядку у Збройних Силах України : наказ Міністерства оборони України від 4 серпня 2021 р. № 224. *Офіційний вісник України*. 2021. № 69. Ст. 4397.
10. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України від 7 березня 2002 р. № 3099-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 32. Ст. 225.
11. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
12. Про Національну гвардію України : Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 17. Ст. 594.
13. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.
14. Про затвердження Порядку забезпечення охорони та оборони важливих державних об'єктів і об'єктів критичної інфраструктури : постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 710. *Офіційний вісник України*. 2016. № 82. Ст. 2717.
15. Деякі питання забезпечення функціонування органів державної влади, військових формувань та об'єктів державної власності в умовах воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 165. *Офіційний вісник України*. 2022. № 20. Ст. 1065.
16. Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169. *Офіційний вісник України*. 2022. № 19. Ст. 1010.
17. Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади, військових формувань та правоохоронних органів у разі запровадження воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2021 р. № 1443. *Офіційний вісник України*. 2022. № 2. Ст. 87.
18. Деякі питання управління державними підприємствами оборонно-промислового комплексу в умовах воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 7 березня 2022 р. № 234. *Офіційний вісник України*. 2022. № 23. Ст. 1245.
19. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1932-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 106.
20. Про Збройні Сили України : Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1934-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 108.
21. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24 березня 1999 р. № 548-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22–23. Ст. 194.
22. Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України : Закон України від 24 березня 1999 р. № 550-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22–23. Ст. 196.

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Pro pravovyi rezhym maina u Zbroinykh Sylakh Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 veresnia 1999 roku № 1075-XIV [On the Legal Regime of Property in the Armed Forces of Ukraine: Law of Ukraine dated September 21, 1999, No. 1075-XIV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 48, Art. 406 [in Ukrainian].
2. Lavronov, R. P. (2024). Osoblyvosti subiekta zlochyniv proty viiskovoho maina v umovakh voiennoho stanu [Features of the Subject of Crimes Against Military Property Under Martial Law]. *Nove ukrainske pravo – New Ukrainian Law*, 6, 143–150. <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.6.21> [in Ukrainian].
3. Popitich, T. V. (2022). Peredacha prymusove vidchuzhennia ta vyluchennia maina v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu oblikovyi aspekt [Transfer, Forced Alienation and Seizure of Property Under the Legal Regime of Martial Law: Accounting Aspect]. *Suchasni napriamy rozvytku ekonomiky pidpriemnytstva tekhnolohii ta yikh pravovoho zabezpechennia – Modern Directions of Development of the Economy of Entrepreneurship Technologies and Their Legal Support*, 159–161 [in Ukrainian].
4. Prokhorenko, M. M., Medvid, L. P. (2024). Akty realizatsii norm administratyvnoho prava shchodo vidchuzhennia viiskovoho maina [Acts of Implementation of Administrative Law Norms Regarding the Alienation of Military Property]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu i prava. Seria yurydychna – Scientific Notes of the Lviv University of Business and Law. Juridical Series*, 42, 408–416. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.14827170> [in Ukrainian].
5. Korentsov, O. I. (2023). Prymusove vidchuzhennia maina v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu administratyvno-pravovyi aspekt [Forced Alienation of Property Under the Legal Regime of Martial Law: Administrative and Legal Aspect]. *Integracija szkolnictwa wyższego prawniczego Ukrainy z europejską przestrzenią edukacyjną – Integration of Higher Legal Education of Ukraine into the European Educational Space*, 113–117 [in Ukrainian].
6. Kuchynskiy, Y. D. (2017). Klasyfikatsiia pryntsyviv zabezpechennia administratyvno-pravovoho rezhymu viiskovoho maina v Ukraini [Classification of Principles for Ensuring the Administrative and Legal Regime of Military Property in Ukraine]. *Revista Stiintifica Internationala Suprematia Dreptului – International Scientific Journal Supremacy of Law*, 2, 109–113 [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada of Ukraine (2012). Pro okhoronnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 22 bereznia 2012 roku № 4616-VI [On Security Activities: Law of Ukraine dated March 22, 2012, No. 4616-VI]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 2013, 2, Art. 8 [in Ukrainian].
8. Kuchynskiy, Y. D. (2016). Problemy administratyvno-pravovoho rehuliuвання rezhymu viiskovoho maina v Ukraini [Problems of Administrative and Legal Regulation of the Military Property Regime in Ukraine]. *Forum prava – Forum of Law*, 5, 110–114 [in Ukrainian].
9. Ministry of Defense of Ukraine (2021). Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii okhorony ta zakhystu viiskovoho maina...: nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 4 serpnia 2021 roku № 224 [On Approval of the Instruction on the Organization of Protection and Defense of Military Property...: Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated August 4, 2021, No. 224]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 69, Art. 4397 [in Ukrainian].
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2002). Pro Viiskovu sluzhbu pravoporiadku u Zbroinykh Sylakh Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 7 bereznia 2002 roku № 3099-III [On the Military Law Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine: Law of Ukraine dated March 7, 2002, No. 3099-III]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 32, Art. 225 [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2015). Pro Natsionalnu politsiu: Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 roku № 580-VIII [On the National Police: Law of Ukraine dated July 2, 2015, No. 580-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 40–41, Art. 379 [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2014). Pro Natsionalnu hvardiiu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13 bereznia 2014 roku № 876-VII [On the National Guard of Ukraine: Law of Ukraine dated March 13, 2014, No. 876-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 17, Art. 594 [in Ukrainian].
13. Verkhovna Rada of Ukraine (2014). Pro Kabinet Ministriv Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 27 liutoho 2014 roku № 794-VII [On the Cabinet of Ministers of Ukraine: Law of Ukraine dated February 27, 2014, No. 794-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 13, Art. 222 [in Ukrainian].
14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016). Pro zatverdzhennia Poriadku zabezpechennia okhorony ta oborony vazhlyvykh derzhavnykh obektiv...: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 zhovtnia 2016 roku № 710 [On Approval of the Procedure for Ensuring the Protection and Defense of Important State Objects...: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 11, 2016, No. 710]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 82, Art. 2717 [in Ukrainian].
15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022). Deiaki pytannia zabezpechennia funktsionuvannia orhaniv derzhavnoi vlady...: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 liutoho 2022 roku № 165 [Certain Issues of Ensuring the Functioning of State Authorities...: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022, No. 165]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 20, Art. 1065 [in Ukrainian].
16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022). Deiaki pytannia zdiisnennia oboronnykh ta publichnykh zakupivel...: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 liutoho 2022 roku № 169 [Certain Issues of Defense and Public Procurement...: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022, No. 169]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 19, Art. 1010 [in Ukrainian].
17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021). Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii orhaniv vykonavchoi vlady...: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrudnia 2021 roku № 1443 [On Approval of the Procedure for Interaction of Executive Authorities...: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 30, 2021, No. 1443]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2, Art. 87 [in Ukrainian].
18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022). Deiaki pytannia upravlinnia derzhavnymy pidpriemstvamy oboronno-promysloвого kompleksu...: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 7 bereznia 2022 roku № 234 [Certain Issues of Management of State Enterprises of the Military-Industrial Complex...: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 7, 2022, No. 234]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 23, Art. 1245 [in Ukrainian].

19. Verkhovna Rada of Ukraine (1991). Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 6 hrudnia 1991 roku № 1932-XII [On the Defense of Ukraine: Law of Ukraine dated December 6, 1991, No. 1932-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 9, Art. 106 [in Ukrainian].

20. Verkhovna Rada of Ukraine (1991). Pro Zbroini Syly Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 6 hrudnia 1991 roku № 1934-XII [On the Armed Forces of Ukraine: Law of Ukraine dated December 6, 1991, No. 1934-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 9, Art. 108 [in Ukrainian].

21. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Pro Statut vnutrishnoi sluzhby Zbroinykh Syl Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 24 bereznia 1999 roku № 548-XIV [On the Charter of Internal Service of the Armed Forces of Ukraine: Law of Ukraine dated March 24, 1999, No. 548-XIV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 22–23, Art. 194 [in Ukrainian].

22. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Pro Statut harnizonnoi ta vartovoi sluzhb Zbroinykh Syl Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 24 bereznia 1999 roku № 550-XIV [On the Charter of Garrison and Guard Services of the Armed Forces of Ukraine: Law of Ukraine dated March 24, 1999, No. 550-XIV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 22–23, Art. 196 [in Ukrainian].

Vitvitskyi Serhii,

Doctor of Law, Professor,

Honored Lawyer of Ukraine,

Rector

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4884-1883>

SYSTEM OF SUBJECTS OF MILITARY PROPERTY PROTECTION: AN ADMINISTRATIVE AND LEGAL ANALYSIS

The article elaborates the concept of the system of subjects responsible for the protection of military property as public administration bodies, military formations, military command authorities, military units, and officials defined by the norms of administrative and special military legislation, which, on the basis of the general or special competence vested in them, carry out organizational, managerial, regime, law enforcement, and control measures aimed at ensuring the preservation, integrity, proper use, and protection of military property from unlawful encroachments, loss, damage, or illegal use in peacetime and under special legal regimes. The system of subjects responsible for the protection of military property is determined through their classification into subjects of general and special competence. The specific features of the regulatory framework governing the relevant administrative and legal relations under special legal regimes are identified. It is established that subjects of general competence include public administration bodies for which the protection of military property is not a primary area of activity but is implemented indirectly within the performance of general managerial, coordination, and law enforcement functions, in particular the Cabinet of Ministers of Ukraine, the National Police of Ukraine, the National Guard of Ukraine, as well as certain executive authorities of general competence and local state authorities. The specific features of subjects of special competence are highlighted; these subjects are characterized by the existence of powers directly enshrined in legislation to protect and safeguard military property and perform the relevant functions on a permanent basis. The affiliation of the Military Law Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine, military units, and military command authorities with the group of special subjects is substantiated.

Key words: military property, subjects of military property protection, military legislation, public administration bodies, military formations, National Police of Ukraine, National Guard of Ukraine.

Надіслано до редколегії 24.11.2025
Рекомендовано до публікації 18.12.2025
Опубліковано 29.12.2025